FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

(Sede Kostituzzjonali)

IMĦALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM, il-Ħamis, 15 ta' Diċembru, 2016

Kawża Numru 3(Kost.)

Rik. Nru. 70/13JRM

Fl-Atti tar-Riferenza tat-23 ta' Settembru, 2013, mibgħuta mill-Qorti Kriminali fl-Att tal-Akkuża Numru 35/2010 fl-ismijiet:

IR-REPUBBLIKA TA' MALTA

vs

Martin **DIMECH**

Il-Qorti:

Rat ir-Riferenza magħmula mill-Qorti Kriminali fit-23 ta' Settembru, 2013[1] (sedenti l-Onorevoli Imħallef Lawrence Quintano) li permezz tagħha u fuq talba magħmula mill-akkużat Martin Dimech b'rikors tiegħu tal-20 ta' Settembru 2013, wara degriet mogħti minn dik il-Qorti fit-2 ta' Settembru,

[1] Paġġ. 1 sa 3 tar-Riferenza

2013, ordnat li l-atti tal-kawża fl-ismijiet premessi jintbagħtu quddiem din il-Qorti biex tistħarreġ jekk kemm-il darba ċ-ċaħda tagħha li tieqaf milli tkompli tisma' l-kawża (soprasessjoni) u ma tibdilx l-imsemmi degriet tagħha kisirx b'xi mod il-jedd tal-akkużat għal smigħ xieraq tal-każ tiegħu kemm taħt l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni għall-Ħarsien tad-Drittijiet Umani u l-Libertajiet Fundamentali (aktar 'il quddiem imsejħa il-"Konvenzjoni") u kif ukoll taħt l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni tar-Repubblika ta' Malta (aktar 'il quddiem imsejħa "il-Kostituzzjoni");

Rat id-degriet tagħha tal-1 ta' Ottubru, 2013, li bih appuntat ir-Riferenza għas-smigħ tat-8 ta' Ottubru, 2013;

Rat ir-Risposta mressqa mill-Avukat Ġenerali fit-8 ta' Ottubru, 2013[2], li biha laqa' għar-Riferenza billi qal li għalkemm il-Qorti Kriminali ma kinitx laqgħet it-talba tal-akkużat biex tissoprassjedi, b'xi mod hekk għamlet ladarba irriferiet il-kwestjoni lil din il-Qorti. Qal li bl-imsemmi degriet ma seħħ l-ebda ksur tal-jedd tal-akkużat li jkollu smigħ xieraq, għaliex is-setgħa li Qorti tagħżel li tieqaf jew li tkompli tisma' każ waqt li jkun hemm proċeduri oħrajn li jistgħu jolqtuh hija setgħa li taqa' fid-diskrezzjoni waħdanija ta' dik il-Qorti, sakemm twettaqha kif titlob il-liġi u fiċ-ċirkostanzi li l-liġi taħseb għalihom. Żied jgħid li l-fatt li l-akkużat kien għażel li jiftaħ kawża ta' lment ta' ksur ta' jedd fundamentali quddiem il-Qrati f'Malta[3] u kif ukoll kawża b'ilment ta' ksur ta' jedd fundamentali quddiem il-Qorti tad-Drittijiet tal-Bniedem fi Strasburgu[4] ma kienx raġuni tajba biex il-Qorti Kriminali (minn issa 'l quddiem imsejħa "il-Qorti Riferenti") tagħżel li twaqqaf is-smigħ tal-kawża li kellha quddiemha;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-akkużat fit-22 ta' Novembru, 2013[5];

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-Avukat Ġenerali fl-20 ta' Jannar, 2014[6], bi tweġiba għal dik imressqa mill-akkużat;

Rat l-atti kollha tar-Riferenza;

Rat id-degrieti tagħha li bihom ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

[2] Paġġ. 729 sa 732 tar-Riferenza
[3] Rik. Kost. 61/13AE (maqtugħ mill-Qorti Kostituzzjonali fis-16.9.2014)
[4] Applik. 34373/13 (maqtugħa mill-Q.E.D.B. fit-2 ta' April, 2015)
[5] Paġġ. 741 – 8 tar-Riferenza
[6] Paġġ. 751 – 8 tar-Riferenza

Illi din ir-Riferenza saret lil din il-Qorti mill-Qorti Kriminali (il-Qorti Riferenti) biex tqis jekk l-akkużat ġarrabx ksur tal-jedd tiegħu għal smigħ xieraq kemm taħt il-Kostituzzjoni u kif ukoll taħt il-Konvenzjoni, meta l-istess Qorti Riferenti ċaħdet talba tiegħu biex twaqqaf is-smigħ ta' ġuri li huwa kellu jgħaddi skond l-Att tal-Akkuża maħruġ kontrih fit-8 ta' Lulju, 2010;

Illi l-fatti rilevanti li joħorġu mill-atti juru li fuq tagħrif li ngħata lill-Pulizija f'Marzu tal-2009, u wara żmien ta' osservazzjoni li l-istess Pulizija għamlet, fl-1 ta' Mejju, 2009, saret tfittxija f'dar tal-akkużat bl-isem ta' "*St Michael's Farmhouse*", fi Triq Ħaż-Żabbar, fiż-Żejtun, u hemmhekk instabu boroż b'sustanza ta' lewn kannella li kien maħsub li kienet droga erojina minbarra ħwejjeġ marbuta mat-tqassim u t-traffikar tad-droga;

Illi fit-2 ta' Mejju, 2009, l-akkużat għamel stqarrija waqt li kien miżmum mill-Pulizija[7];

Illi l-akkużat kien tressaq b'arrest quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti Istruttorja fl-4 ta' Mejju, 2009, u mixli bi traffikar u pussess ta' droga mhux għall-użu tiegħu u li kien waqa' reċidiv[8];

Illi b'ordni maħruġ mill-Avukat Ġenerali fit-2 ta' Mejju, 2009[9] taħt id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 22(2) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta, intalab li l-każ tal-akkużat jinstema' quddiem il-Qorti Kriminali;

Illi b'degriet tal-21 ta' Mejju, 2009[10], il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti Istruttorja tat il-ħelsien mill-arrest provviżorju lill-akkużat taħt il-kundizzjonijiet hemm imfissra. B'degriet mogħti mill-istess Qorti dakinhar ukoll[11], dik il-Qorti sabet li kien hemm raġunijiet biżżejjed biex l-akkużat jitqiegħed taħt Att tal-Akkuża u ordnat li l-atti tal-Kumpilazzjoni jintbagħtu lill-Avukat Ġenerali;

Illi fit-8 ta' Lulju, 2010, l-Avukat Ġenerali ħareġ l-Att tal-Akkuża kontra l-akkużat li laqa' n-notifika tagħha l-għada[12] u ressaq in-Nota tal-Eċċezzjonijiet fit-22 ta' Lulju, 2010[13];

Illi b'degriet tat-8 ta' Ġunju, 2011[14], il-Qorti Riferenti qiegħdet il-kawża għas-smigħ tat-13 ta' Ġunju, 2011, għat-trattazzjoni tal-eċċezzjonijiet preliminari mqajma mill-akkużat;

---

[7] Paġġ. 446 – 8 tar-Riferenza
[8] Paġġ. 404 – 5 tar-Riferenza
[9] Paġ. 412 tar-Riferenza
[10] Paġġ. 486 – 7 tar-Riferenza
[11] Paġ. 498 tar-Riferenza
[12] Paġ. 7 tar-Riferenza
[13] Paġġ. 11 – 2 tar-Riferenza
[14] Paġġ. 14 – 6 tar-Riferenza

Illi b'rikors tiegħu tal-10 ta' Ġunju, 2011[15], l-akkużat qajjem il-kwestjoni tal-ksur tal-jedd fundamentali tiegħu dwar l-istqarrija li kien ta lill-Pulizija bla ma kien mgħejjun minn avukat;

Illi fl-4 ta' Lulju, 2011[16], il-Qorti Riferenti laqgħet it-talba tal-akkużat u rriferiet il-kwestjoni għal quddiem din il-Qorti (diversament presjeduta)[17];

Illi wara li l-Qorti Kostituzzjonali iddisponiet mill-kwestjoni bis-sentenza tagħha tas-26 ta' April, 2013[18], b'degriet tal-24 ta' Lulju, 2013, il-Qorti Riferenti appuntat il-Ġuri għat-23 ta' Settembru, 2013[19];

Illi fit-8 ta' Awwissu, 2013, l-akkużat fetaħ kawża oħra quddiem din il-Qorti (diversament presjeduta) b'ilment ieħor ta' ksur ta' jedd fundamentali[20] u għalhekk, b'Nota fl-atti tal-kawża[21], għarraf lill-Qorti Riferenti b'dak il-pass li ħa;

Illi fit-30 ta' Awwissu, 2013, l-akkużat ressaq rikors[22] li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, talab li l-Qorti Riferenti twaqqaf is-smigħ tal-kawża (il-Ġuri) sakemm tinqata' l-kawża mressqa minnu dwar ilment ta' ksur ta' jedd fundamentali;

Illi l-Qorti Riferenti ċaħdet it-talba tal-akkużat għas-soprasessjoni b'degriet tat-2 ta' Settembru, 2013[23];

Illi l-akkużat ressaq talba quddiem din il-Qorti (diversament presjeduta) biex tordna lill-Qorti Kriminali twaqqaf is-smigħ tal-Ġuri sakemm tinqata' dik il-kawża. B'degriet tas-17 ta' Settembru, 2013[24], din il-Qorti (diversament presjeduta) ċaħdet it-talba;

Illi fl-20 ta' Settembru, 2013[25], l-akkużat ressaq rikors ieħor li fih u għar-raġunijiet hemm imfissra, talab lill-Qorti Riferenti biex tqis il-kwestjoni kostituzzjonali mqanqla minnu kemm dwar il-kwestjoni tal-prevedibilita' tal-piena minħabba d-diskrezzjoni mħaddma mill-Avukat Ġenerali dwar liema Qorti jmissha tisma' l-każ tiegħu u kif ukoll dwar iċ-ċaħda tas-soprasessjoni tal-kawża sakemm tinqata' l-kawża dwar l-ilment ta' ksur tal-jeddijiet fundamentali tiegħu;

---

[15] Paġġ. 17 – 8 tar-Riferenza
[16] Paġġ. 39 sa 44 tar-Riferenza
[17] Rif. Kost.43/11MCH (maqtugħa mill-Qorti Kostituzzjonali fis-26.4.2013)
[18] Paġġ. 46 sa 51 tar-Riferenza
[19] Paġ. 52 tar-Riferenza
[20] Rik. Kost. 61/13AE
[21] Paġ. 54 tar-Riferenza
[22] Paġġ. 62 – 3 tar-Riferenza
[23] Paġ. 66 tar-Riferenza
[24] Paġġ. 737 – 8 tar-Riferenza
[25] Paġġ. 69 sa 71 tar-Riferenza

Illi fit-23 ta' Settembru, 2013, il-Qorti Riferenti tat il-provvediment li, bis-saħħa tiegħu, saret ir-Riferenza tal-lum;

Illi għal dak li jirrigwarda l-konsiderazzjonijiet ta' natura legali marbutin mal-każ taħt eżami, din il-Qorti tqis li l-kwestjoni kollha tintrabat mas-siwi ta' degriet interlokutorju li l-Qorti Riferenti kienet tat – fit-2 ta' Settembru, 2013 (iżjed 'il quddiem imsejjaħ "id-Degriet") – dwar jekk kellhiex tieqaf jew le milli tkompli tisma' kawża ladarba l-akkużat kien ressaq kawża quddiem din il-Qorti (diversament presjeduta) b'ilment ta' ksur ta' jedd fundamentali. Biex ikun ingħad kollox, il-Qorti Riferenti kienet diġa' ċaħdet talba tal-akkużat li tieqaf milli tkompli tisma' l-kawża, iżda wara li l-akkużat reġa' ressaq talba oħra b'rikors tiegħu tlitt ijiem qabel kellu jibda jinstema' l-każ, il-Qorti Riferenti dehrilha li t-tqanqil tal-"kwestjoni kostituzzjonali" min-naħa tal-akkużat ma kienx wieħed fieragħ;

Illi din il-Qorti tibda biex tirrileva li meta l-Qorti Riferenti kienet tat id-Degriet l-akkużat kien diġa' fetaħ it-tieni kawża tiegħu dwar ksur ta' jedd fundamentali. Meta l-akkużat ressaq ir-rikors li bih il-Qorti Riferenti kienet għamlet ir-Riferenza tal-lum, il-Qorti li quddiemha kienet qiegħda tinstema' l-kawża dwar il-ksur tal-jedd fundamentali kienet ukoll ċaħdet talba tiegħu biex tordna lill-Qorti Riferenti milli twaqqaf is-smigħ tal-ġuri. Għalhekk, ir-Riferenza trid titqies f'dan il-qafas kronoloġiku fejn, milli jidher, bis-saħħa tat-tieni rikors imressaq mill-akkużat fl-20 ta' Settembru, 2013, il-Qorti Riferenti daħlilha dubju jekk id-Degriet kienx tabilħaqq jikser il-jedd tal-akkużat għal smigħ xieraq. Dan qiegħed jingħad għaliex, bejn id-data meta ngħata d-Degriet u meta l-Qorti Riferenti għamlet ir-Riferenza, ma kien ġara xejn ġdid li bidel il-qagħda jew iċ-ċirkostanzi tal-każ tal-akkużat;

Illi bla ma din il-Qorti b'xi mod tindaħal dwar il-mod kif il-Qorti Riferenti għażlet li timxi u minħabba li wara kulħadd huwa għaref, jekk tabilħaqq il-Qorti Riferenti kellha xi dubju dwar id-Degriet, setgħet bl-akbar ħeffa tibdlu "*contrario imperio*" ladarba d-degriet huwa wieħed interlokutorju u l-Qorti (Riferenti) tista' f'kull waqt titbiegħed minnu jekk tinġabilha raġuni sewwa biex tagħmel dan[26], u iżjed u iżjed meta l-akkużat innifsu talabha tagħmel dan b'rikors imressaq għal b'dan il-ħsieb;

Illi, lil hinn minn dan, huwa aċċettat li din il-Qorti, fis-setgħat partikolari kostituzzjonali tagħha, mhijiex miżmuma milli taqta' u tiddeċiedi, meta jkun il-każ, jekk xi qorti oħra tkunx kisret xi jedd fundamentali ta' persuna kemm b'xi pronunċjament tagħha, kemm b'xi mġiba partikolari waqt is-smigħ, kemm b'xi ksur tar-regoli essenzjali tal-proċediment li jkun

[26] Art. 230 tal-Kap 12 (għalkemm dan l-artikolu ma jinsabx fost dawk imsemmija fl-art. 520(1) tal-Kap 9)

inżamm quddiemha, u kif ukoll dwar xi nuqqas kostitutiv tagħha li b'xi mod jikser il-jedd ta' smigħ xieraq. Naturalment, stħarriġ bħal dan ma jibdilx lil din il-Qorti f'waħda li twettaq is-setgħat proprji tal-qorti li tkun mistħarrġa, liema setgħat huma merfugħa mil-liġi għal dik il-qorti partikolari[27];

Illi huwa f'dawn it-termini li sejra tqis ir-Riferenza mibgħuta lilha mill-Qorti Riferenti. Għalhekk, din il-Qorti mhijiex sejra tagħmilha ta' qorti ta' appell fuq il-Qorti Riferenti, għaliex dan mhuwiex ix-xogħol li trid tagħmel biex tistħarreġ kif jixraq ir-Riferenza li saritilha. Ir-Riferenza mressqa mill-Qorti Riferenti trid titqies biss fil-parametri tal-formulazzjoni magħmula u fil-qafas ta' ksur tad-dritt għal smigħ xieraq. Jidher li l-akkużat isejjes iċ-ċaħda tas-soprasessjoni mal-jedd ta' aċċess effettiv għal qorti. Huwa jargumenta[28] li d-Degriet tal-Qorti Riferenti kien iċaħħdu milli jaċċedi għal qorti għaliex, jekk il-Ġuri kellu jitkompla sakemm ikun għadu qiegħed jinstema' l-ilment tiegħu dwar ksur ta' jedd fundamentali quddiem din il-Qorti (diversament presjeduta) taħt l-artikolu 7 tal-Konvenzjoni, kien sejjer ikun effettivament imċaħħad minn smigħ xieraq. Iżid jgħid li l-Istat għandu obbligu pożittiv li jaħlaq "mekkaniżmu" għal aċċess effettiv għall-qrati;

Illi min-naħa tiegħu, l-Avukat Ġenerali jisħaq li hija diskrezzjoni mogħtija lil kull Qorti li tqis u tagħżel jekk għandhiex tissoprassjedi u żżomm is-smigħ ta' kawża sakemm tkun għaddejja kawża oħra li tista' taffettwaha. Dik id-diskrezzjoni tagħtihielha l-liġi u ma tistax b'hekk tissarraf fi ksur tal-jedd għas-smigħ xieraq jekk kemm-il darba dik il-Qorti ssib li hemm kundizzjonijiet biex tagħżel li żżomm is-smigħ ta' kawża jew jekk taqtagħha li ma jkunx hemm dawk il-kundizzjonijiet. Iseddaq dan l-argument billi jgħaddi biex isemmi għadd ta' sentenzi, mogħtijin kemm mill-Qrati Maltin u kif ukoll minn dik ta' Strasburgu[29];

Illi, kif ingħad, jidher li r-Riferenza titlob stħarriġ kemm taħt il-Kostituzzjoni u kif ukoll taħt il-Konvenzjoni;

Illi safejn huwa rilevanti għall-każ tal-lum, l-artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni jipprovdi li "*Kull meta xi ħadd ikun akkużat b'reat kriminali huwa għandu, kemm-il darba l-akkuża ma tiġix irtirata, jiġi mogħti smigħ xieraq għeluq żmien raġonevoli minn qorti indipendenti u imparzjali mwaqqfa b'liġi*". Barra minn hekk, l-artikolu 39(2) jipprovdi li "*Kull Qorti jew awtorita' oħra mwaqqfa b'liġi għad-deċiżjoni dwar l-eżistenza jew l-estensjonijiet ta' drittijiet jew obbligi ċivili għandha tkun indipendenti u imparzjali; u meta l-proċeduri għal deċiżjoni bħal dik huma mibdija minn xi persuna*

[27] Kost. **9.10.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Micallef vs Avukat Ġenerali et*** (Kollez. Vol. **LXXXV.i.239**)
[28] Nota ta' Sottomissjonijiet tiegħu f'paġġ. 742 – 7 tar-Riferenza
[29] Nota ta' Sottomissjonijiet f'paġġ. 752 – 7 tar-Riferenza

quddiem qorti jew awtorita' oħra ġudikanti bħal dik, il-każ għandu jiġi mogħti smigħ xieraq għeluq żmien raġonevoli". Min-naħa l-oħra, l-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni jipprovdi li "*Fid-deċiżjoni tad-drittijiet ċivili u l-obbligi tiegħu jew ta' xi akkuża kriminali kontra tiegħu, kulħadd huwa intitolat għal smigħ imparzjali u pubbliku fi żmien raġonevoli minn tribunal indipendenti u imparzjali mwaqqaf b'liġi. ...*";

Illi l-Qorti sejra tqis ir-Riferenza li saritilha taħt dawn id-dispożizzjonijiet flimkien u dan għaliex jidher li d-dispożizzjonijiet tal-Kostituzzjoni huma miruta minn dawk tal-Konvenzjoni u jixxiebhu għalihom, u wkoll għaliex l-istess Riferenza tfasslet biex tqis il-kwestjoni speċifika tal-prinċipju tas-smigħ xieraq fid-dawl ta' degriet mogħti minn qorti;

Illi xieraq jingħad li huwa aċċettat li s-soprasessjoni tas-smigħ ta' kawża tista' b'mod eċċezzjonali tingħata meta tali smigħ fl-istess waqt ta' żewġ kawżi ma jkunx jista' jsir. Madankollu, billi hija eċċezzjoni għar-regola ġenerali li kull kawża għandha tinstama' sakemm tiġi maqtugħa[30], trid tingħata dejjem taħt kundizzjonijiet li għandhom ikunu serji biżżejjed biex dan isir[31]. Kemm hu hekk, ingħad saħansitra f'sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali[32], li l-eċċezzjoni tas-soprasessjoni fis-sens li l-Qorti għandha tieqaf milli tkompli tisma' kawża bħala tali, fis-sistema proċedurali tagħna, mhijiex kontemplata għaliex l-eċċezzjoni li l-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jikkontempla hija l-eċċezzjoni magħrufa bħala *lis alibi pendens*[33] u din l-eċċezzjoni tipprospetta neċessarjament li jkun hemm żewġ kawżi għaddejjin fl-istess waqt pendenti quddiem il-qrati li jkollhom l-istess mertu;

Illi huwa minħabba f'hekk li l-Qrati jqisu s-soprasessjoni bħala provvediment ordinatorju mħolli fid-dehen tal-Qorti li quddiemha titressaq talba bħal dik[34]. Provvediment bħal dan huwa meqjus bħala wieħed interlokutorju[35]. Huwa provvediment li jitqies bħala pass mhux ordinarju li jissospendi s-smigħ ta' kawża, meta n-norma hija, kif ingħad, li kawża li tinbeda għandha tinstama' sa ma tinqata'[36]. Kemm hu hekk, il-provvediment tas-soprasessjoni tqies bħala wieħed "alejatorju"[37] li, minħabba t-termini ebsin tal-Kodiċi Proċedurali dwar is-smigħ tagħhom, jista' jwassal għad-deżerzjoni tal-proċeduri mwaqqfa. Għal bosta snin, il-Qrati tagħna sabu li t-twaqqif ta' smigħ ta' kawża biex tistenna l-eżitu

---

30 Art. 195(1) tal-Kap 12
31 App. Ċiv.: **28.10.1935** fil-kawza fl-ismijiet ***Mifsud noe vs Abela et.*** (Kollez. Vol:**XXIX.i.1295**);
32 P.A. Kost.: **12.8.1994** fil-kawza fl-ismijiet ***Cuschieri vs Onor. Prim Ministru et*** (Kollez. Vol: **LXXVIII.i.211**)
33 Kost. **20.7.1994** fil-kawża fl-ismijiet ***Mifsud vs Onor. Prim'Ministru et*** (Kollez. Vol: **LXXVIII.i.171**) u P.A. Kost LSO **21.7.2015** fil-kawża fl-ismijiet ***Partit Nazzjonalista et vs Kummissjoni Elettorali et*** (*in parte*)
34 Ara, per eżempju, App. Ċiv. **23.6.1869** fil-kawża fl-ismijiet ***German et vs Scicluna et*** (Kollez. Vol: **V.157**); P.A. **23.1.1946** fil-kawża fl-ismijiet ***Buġeja vs Żammit*** (Kollez. Vol: **XXXII.ii.197**) u App. Kumm.: **26.3.1984** fil-kawża fl-ismijiet ***Dr. Leslie Grech noe vs Dr. Emanuel Buttiġieġ et noe*** (mhix pubblikata)
35 App. Ċiv. **22.5.1989** fil-kawża fl-ismijiet ***Mallia et vs Beżżina et*** (Kollez. Vol: **LXXIII.ii.338**)
36 App. Ċiv. **4.11.1957** fil-kawża fl-ismijiet ***Cardona vs Pisani*** (Kollez. Vol: **XLI.i.547**)
37 P.A. **23.5.1997** fil-kawża fl-ismijiet ***Camilleri noe vs Vassallo Gatt pro et noe*** (Kollez. Vol: **LXXXI.iii.83**)

ta' kawża oħra li diġa' tressqet jew sakemm titressaq waħda fuq punt eċċezzjonali huwa rakkomandat biss fil-każ meta jkun hemm lok għas-soluzzjoni ta' xi punt li minnu tabilfors tiddependi l-kawża li sejra titwaqqaf[38];

Illi fuq kollox, il-Qorti ma għandhiex tordna s-soprasessjoni jekk kemm-il darba jintwera li l-parti l-oħra tkun sejra ġġarrab preġudizzju minħabba d-dewmien[39]. Il-Qorti tinnota li t-talba magħmula mill-akkużat ma hijiex l-ewwel talba tal-għamla tagħha u l-Qrati diġa' kellhom jipprovdu dwarha sewwasew f'kawżi li jirrigwardaw kwestjonijiet marbutin ma' proċedimenti dwar ksur ta' jeddijiet fundamentali[40]. Prinċipju li ntlaqa' mill-Qorti Kostituzzjonali f'dan ir-rigward hu li dik il-Qorti ma tindaħalx fit-twettiq minn xi Qorti oħra dwar jekk għandhiex tilqa' jew tiċħad talba għal soprasessjoni, sakemm tali Qorti "tkun imxiet b'mod irregolari jew ħadet deċiżjoni manifestament żbaljata"[41];

Illi din il-Qorti tagħraf bejn dawk il-provvedimenti ordinatorji li tagħti kull Qorti li jolqtu l-qalba tal-proċediment u dawk li jkunu maħsuba biex irażżnu xi tentattiv ta' xi waħda mill-partijiet biex il-każ jittawwal bla bżonn jew jintilef f'dettal mhux ewlieni jew siewi għas-soluzzjoni tal-każ. Jidher li l-istħarriġ dwar ilment ta' ksur ta' jedd għal smigħ xieraq huwa iżjed rigoruż f'tal-ewwel milli f'tat-tieni, għaliex sakemm id-deċiżjoni taċ-ċaħda fl-ewwel każ ma tintweriex li hija waħda għal kollox irraġonevoli jew arbitrarja, deċiżjoni bħal dik taqa' fl-ambitu tal-funzjoni deliberativa ta' dik il-qorti u għalhekk qajla tissarraf fi ksur tal-jedd ta' smigħ xieraq[42];

Illi meta l-Qorti qieset dawn il-konsiderazzjonijiet kollha fil-qafas tal-fatti u taċ-ċirkostanzi li jsawru l-każ tal-akkużat, issib li d-Degriet ma jista' bl-ebda mod jitqies li kiser jew li hemm il-biżgħa li jikser il-jedd tal-istess akkużat dwar l-aċċess tiegħu għal Qorti biex l-ilment tiegħu ikun mistħarreġ kif jistħoqq. Għall-kuntrarju, tqis li l-Qorti Riferenti kienet għal kollox attenta u b'għajnejha miftuħa għad-delikatezza tal-qagħda tal-akkużat u tal-ilment tiegħu, l-iżjed għaliex il-biżgħa tal-akkużat kienet diġa' ħadet is-sura ta' kawża oħra ta' ksur ta' jeddijiet fundamentali u kienet għaddejja t-tieni kawża bħalha miftuħa minnu. Din il-Qorti tqis li r-Riferenza saret aktar "*ex abundante cautela*" milli għal ħaġ'oħra, u ma għandhiex dubju li kieku l-Ġuri kompla jinstema', il-Qorti Riferenti kienet sensittiva biżżejjed għall-kwestjonijiet marbuta mal-jedd tal-akkużat għal smigħ xieraq li dak il-ħarsien kien jingħata bi tmexxija għaqlija tal-każ. Min-naħa l-oħra, din il-Qorti ma ngħatatx argumenti tajbin biżżejjed min-

[38] P.A. **12.4.1962** fil-kawża fl-ismijiet ***Azzopardi et vs Critien pro et*** (Kollez. Vol: **XLVI.ii.591**) u App. Ċiv. **6.10.1999** fil-kawża fl-ismijiet ***Grima et vs Frendo et*** (Kollez. Vol: **LXXXIII.ii.393**)
[39] P.A.. JZM **25.3.2013** fil-kawża fl-ismijiet ***Amber Properties Ltd vs Central Holidays (Travel Agents & Organisers) Ltd et*** (*in parte*)
[40] Ara, fost l-oħrajn, P.A. LM **17.2.2015** fil-kawża fl-ismijiet ***Josephine Azzopardi et vs Philip Grima et*** (*in parte*)
[41] Kost. **17.11.1993** fil-kawża fl-ismijiet ***Portelli vs Onor. Prim Ministru et*** (Kollez. Vol: **LXXVII.i.149**)
[42] Q.E.D.B. **18.6.2002** fil-kawża fl-ismijiet ***Wiezrbicki vs Polonja*** (Applik. Nru. 24541/94) §§ 39 u 45

naħa tal-akkużat li juruha li d-Degriet kien tassew jissarraf fi preġudizzju għall-każijiet li huwa kellu pendenti kemm quddiem din il-Qorti (diversament presjeduta) u kif ukoll quddiem il-Qorti fi Strasburgu;

Illi f'kull każ, fil-mori ta' din ir-Riferenza, kemm il-każ imressaq mill-akkużat quddiem din il-Qorti (diversament presjeduta) u kemm dak imressaq minnu quddiem il-Qorti fi Strasburgu nstemgħu u ngħatat is-sentenza dwarhom b'eżitu mhux favurih. Għalhekk, fid-dawl ta' din iċ-ċirkostanza wkoll jidher li ċ-ċaħda tas-soprasessjoni magħmula mill-Qorti Riferenti ma kenitx waħda sostanzjalment ħażina u lanqas waħda li wasslet għal ksur tal-jedd tal-akkużat għal smigħ xieraq;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi billi:

Twieġeb għall-kwestjoni riferita lilha mill-Qorti Kriminali bid-degriet tagħha tat-23 ta' Settembru, 2013, billi ssib li ma jirriżulta li seħħ jew lanqas kien hemm il-biżgħa li jseħħ l-ebda ksur tal-jedd tal-akkużat li jkollu smigħ xieraq u la taħt l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u lanqas taħt l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni; u

Għalhekk **tordna** lir-Reġistratur sabiex tgħaddi lura l-atti tal-akkuża lill-Qorti Riferenti sabiex dik il-Qorti tkun tista' tiddisponi mill-każ skond din is-sentenza.

Moqrija

Onor. Joseph R. Micallef LL.D.,
Imħallef

15 ta' Diċembru, 2016

Carmen Scicluna
Deputat Reġistratur

15 ta' Diċembru, 2016